

Uzasadnienie wyroku z 21 grudnia 2021 roku.

Powódka E. S. dnia 21 listopada 2019 roku wystąpiła przeciwko pozwanemu B. M. Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. z powództwem o zapłatę kwoty 9156 zł. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 21 maja 2019 roku do dnia zapłaty tytułem nienależnie pobranych opłat za ubezpieczenie niskiego wkładu własnego (UNWW) w związku z zawartą przez strony umową kredytu hipotecznego indeksowanego do franka szwajcarskiego (CHF) z dnia 17 grudnia 2006 roku. Według powódki postanowienia §9 ust. 7 i 9 umowy o kredyt hipoteczny i §7 ust. 6 regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usługi bankowości hipotecznej w B. M. S.A. mają charakter niedozwolonych postanowień umownych określonych w art. 385⁽¹⁾ k.c., które nie wiążą konsumenta. Powódka wskazała, że kwestionowane postanowienia są abuzywne, gdyż powódka nie ma żadnych uprawnień w zakresie oceny zasadności kontynuowania umowy ubezpieczenia po upływie pierwszych 36 miesięcy okresu kredytowania, nadto pozwana zatrzymywała jako ukryte wynagrodzenie część środków wpłacanych przez powódkę, mimo obowiązku ich przekazania do towarzystwa ubezpieczeniowego (§9 ust. 7 i 9 umowy). Z kolei postanowienie §7 ust. 6 regulaminu określające wzór naliczania opłaty z tytułu ubezpieczenia kredytu z niskim udziałem własnym jest zdaniem powódki abuzywne, gdyż wzór ten nie pozwalał kredytobiorcy na ustalenie wysokości opłaty z tytułu ubezpieczenia, a ponadto powodował konieczność trzykrotnego przewalutowania kwoty kredytu według kursów walut i dewiz ustalonych arbitralnie przez pozwaną, powodując uzyskiwanie przez pozwaną ukrytego wynagrodzenia. Powódka twierdziła, że nie otrzymała ani treści umowy ubezpieczenia, ani warunków ubezpieczenia czy polisy. Dalej powódka twierdziła, że §9 ust. 9 umowy kredytu upoważniał pozwaną do pobrania składki tylko za jeden kolejny 36-miesięczny okres, natomiast nie upoważniał do pobierania dalszych składek za kolejne okresy. Powódka podniosła nadto zarzut, że pozwana nie przekazywała ubezpieczycielowi całości wpłacanych przez powódkę składek, zatrzymując część z nich bezprawnie.

pozew k. 1-10.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia w zakresie opłat UNWW pobranych od powódki w 2009 roku, 2012 roku oraz 2015 roku. Zdaniem pozwanego powinien mieć zastosowanie trzyletni termin przedawnienia właściwy dla roszczeń okresowych (art. 118 k.c.), gdyż opłaty UNWW były pobierane w cyklach trzyletnich. Pozwany przyznał, że strony zawarły umowę kredytu hipotecznego obejmującego UNWW oraz że powódka uiszczała na rzecz pozwanego opłaty z tytułu UNWW. W pozostałym zakresie pozwany kwestionował twierdzenia pozwu i zaprzeczył aby umowa kredytu lub regulamin zawierały postanowienia abuzywne. Pozwany wskazywał, że powódka dobrowolnie zawarła umowę kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF i została poinformowana o ryzykach związanych z umową oraz zabezpieczeniach a także o wysokości pierwszej opłaty z tytułu UNWW określonej w decyzji kredytowej na kwotę 618 zł. Pozwany podniósł zarzut indywidualnego negocjowania umowy w zakresie marży, która została obniżona o 0,30 p.p. Pozwany podnosił, że indywidualne uzgodnienia klauzuli indeksacyjnej polegały na: a. odrzuceniu pierwotnej propozycji pozwanego dotyczącej kredytu złotówkowego, b. wniosku powódki o indeksowanie kredytu do CHF, c. odrzuceniu przez powódkę możliwości spłaty kredytu od samego początku w walucie obcej. Dalej pozwany wskazywał, że informował powódkę z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem o nadchodzących terminach płatności opłaty z tytułu UNWW, zaś powódka nie zgłaszała przy wykonywaniu umowy zastrzeżeń, co oznaczało jej akceptację. Pozwany podnosił, że strony wielokrotnie aneksowały umowę, w szczególności w zakresie UNWW. Aneks nr (...) strony zmieniły wysokość salda na kwotę 341.600 zł. co spowodowało zmianę wysokości opłaty UNWW za drugi okres ubezpieczenia z 3011 zł. na 1331 zł. i skutkowało wypłatą na rzecz powódki różnicy w kwocie 1680 zł. Skoro powódka przez kilka lat nie kwestionowała postanowień umowy oznacza to, że była z niej zadowolona, o czym może świadczyć również fakt, że jako pracownik innego banku komercyjnego zdecydowała się na zaciągnięcie umowy kredytu hipotecznego właśnie u pozwanego. Zdaniem pozwanego rzeczywistym powodem wytoczenia powództwa jest wzrost kursu franka szwajcarskiego, czego powódka nie przewidziała. Pozwany twierdził, że świadczenia stron w związku z zawartą umową UNWW są ekwiwalentne, gdyż powódka uzyskuje w ten sposób dostęp do pieniądza, którym nie dysponuje, zaś bank

zabezpiecza się przed ewentualną niewypłacalnością klienta. Pozwany zakwestionował aby powódka była narażona na regres ubezpieczeniowy, który został wyłączony w umowie ubezpieczenia. Pozwany podniósł zarzut z art. 411 pkt 1 i 2 k.c., gdyż jeżeli powódka była przekonana, że umowa zawiera postanowienia abuzywne powinna przy spełnieniu świadczenia zastrzec jego zwrot, czego nie uczyniła.

odpowiedź na pozew k. 43-76.

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

Strony zawarły w dniu 17 grudnia 2006 roku umowę o kredyt hipoteczny indeksowany do CHF nr KH/ (...). Kwotę kredytu określono na 293.000 zł. Spłata kredytu miała nastąpić w 420 ratach miesięcznych. Kredyt został przeznaczony na zakup mieszkania w budowie od dewelopera oraz wykończenie domu lub mieszkania. Powódka zawarła umowę jako konsument. W §9 ust. 7 umowy określono, że dodatkowe zabezpieczenie kredytu do czasu, gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 285.600 zł. stanowi ubezpieczenie kredytów hipotecznych z niskim udziałem własnym kredytobiorcy na podstawie umowy zawartej przez B. M. S.A. z T. S. S.A. W §9 ust. 8 umowy wskazano, że kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu bankowi kosztów ubezpieczenia w wysokości 618 zł. za pierwszy 36-miesięczny okres trwania ochrony ubezpieczeniowej. Z kolei zgodnie z §9 ust. 9 umowy, jeżeli w ciągu okresu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 285.600 zł., kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu kosztów ubezpieczenia za kolejny 36-miesięczny okres udzielonej bankowi przez T. S. S.A. ochrony ubezpieczeniowej, o czym kredytobiorca zostanie poinformowany pisemnie. Wzór na wyliczenie opłaty UNWW został wskazany w §7 ust. 6 pkt 2 regulaminu, zgodnie z którym podstawa wyliczenia opłaty jest określona w sposób następujący: podstawa wyliczenia opłaty=[(kwota kredytu w PLN/kurs kupna sprzedaży dewiz)*kurs sprzedaży dewiz]-80% wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu. Powódka uiściła opłaty z tytułu UNWW w łącznej kwocie 9156 zł. w tym: 3011 zł. w 2009 roku, 2406 zł. w 2012 roku, 2725 zł. w 2015 roku i 1014 zł. w 2018 roku. Nadto powódka uiściła pierwszą opłatę z tytułu UNWW w kwocie 618 zł.

umowa kredytu k. 14-16, regulamin k. 21-25, cennik k. 140-141, potwierdzenia przelewów k. 17-20, zaświadczenie o kosztach z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego k. 297, wniosek kredytowy k. 110-117, zeznania świadków M. D. i A. Z. k. 382-384.

Przed zawarciem umowy powódka otrzymała pisemną informację o ryzyku zmian kursów walutowych oraz o ryzyku zmian stóp procentowych oraz potwierdziła swoim podpisem, że zapoznała się z informacją.

informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej z dnia 23 października 2006 roku k. 142.

Strony kilkakrotnie zawierały aneksy do umowy kredytu. Na podstawie aneksu nr (...) z 16 grudnia 2009 roku podwyższono saldo kredytu, od którego uzależnione było zabezpieczenie w postaci UNWW do kwoty 341.600 zł. i jednocześnie określono nową wysokość składki z tytułu UNWW na kwotę 1331 zł. Zmiana ta wynikała z nowego operatu szacunkowego określającego wyższą wartość nieruchomości a co za tym idzie doszło zmiany tzw. wskaźnika LTV (loan to value) określającego procentowo stosunek wartości kredytu do wartości nieruchomości. Do sporządzenia nowego operatu doszło z inicjatywy powódki. W dniu 6 stycznia 2010 roku pozwany zwrócił powódce różnicę w wysokości drugiej składki wynikającej ze sporządzenia operatu w kwocie 1680 zł.

aneksy do umowy k. 105-109, pismo powódki z 7 grudnia 2009 roku k. 118, zeznania powódki k. 395-396, potwierdzenie zwrotu różnicy drugiej składki k. 296.

Powódka przed zawarciem umowy nie została szczegółowo poinformowana o zasadach wyliczania UNWW i nie wiedziała, że poza pierwszą opłatą będzie płacić w dalszych 3-letnich okresach kolejne składki. Przed każdym kolejnym terminem płatności pozwany pisemnie informował powódkę o zobowiązaniu. Powódka próbowała samodzielnie

wyliczyć UNWW, ale otrzymywała inne wyniki wyliczeń niż wskazane przez bank. Powódka próbowała dowiedzieć się od doradcy w jaki sposób wyliczana jest opłata, ale nie udało jej się zrozumieć sposobu wyliczenia.

informacje pozwanego dotyczące opłaty UNWW k. 265-274, zeznania powódki k. 395-396.

Umowa ubezpieczenia niskiego wkładu własnego z tytułu umowy nr (...) została zawarta między pozwanym a T. U. S.A. V. I. G. (poprzednio: T. S. S.A.). Na podstawie umowy z dnia 29 października 2004 roku pozwany przekazał ubezpieczycielowi składkę w wysokości 371 zł. za 36-miesięczny okres ubezpieczenia począwszy od 20 grudnia 2006 roku. Na podstawie umowy z dnia 25 maja 2016 roku pozwany przekazał składkę w wysokości 3360 zł. za okres od 1 maja 2016 roku do 30 listopada 2021 roku. Z kolei w dniu 19 lipca 2010 roku pozwany zawarł umowę ubezpieczenia z T. E. S.A. we W., na podstawie której przekazał składki: za okres od 1 sierpnia 2010 roku do 30 listopada 2012 roku w kwocie 418 zł., za okres od 1 grudnia 2012 roku do 30 listopada 2015 roku w kwocie 1363 zł. i za okres od 1 grudnia 2015 roku do 30 listopada 2018 roku w kwocie 2725 zł., przy czym ze względu na skrócenie okresu ubezpieczenia do 30 kwietnia 2016 roku ubezpieczyciel zwrócił pozwanemu część składki w kwocie 2347 zł. Ubezpieczyciel ten zrezygnował z prawa do roszczenia regresowego wobec powódki.

zaświadczenia ubezpieczycieli k. 39 i 41, oświadczenia ubezpieczycieli k. 183 i 184.

Sąd Rejonowy dokonał następującej oceny materiału dowodowego:

Sąd Rejonowy dokonał ustaleń faktycznych na podstawie dokumentów przedstawionych przez strony, zeznań świadków oraz zeznań powódki, które tworzą spójny obraz okoliczności faktycznych. Dokumentacja przedstawiona przez strony jest bardzo obszerna i częściowo, zwłaszcza w zakresie orzeczeń wydanych w podobnych sprawach, nie ma istotnego znaczenia jako podstawa ustaleń faktycznych. Zeznania świadków – pracowników banku mają wtórne znaczenie dla ustaleń faktycznych, gdyż zeznania te nie odnoszą się bezpośrednio do umowy zawartej przez strony, a jedynie ogólnie do procesu decyzyjnego w banku dotyczącego zawierania umowy kredytu obejmującego UNWW. Świadek A. Z. wskazała, że mimo zbieżności nazwisk nie brała udziału w zawieraniu umowy z powódką i to nie jej podpis figuruje pod dokumentami bankowymi.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Sprawę należy rozważać w płaszczyźnie przepisów kodeksu cywilnego o niedozwolonych postanowieniach umownych. Stosownie do art. 385¹§1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane jednoznacznie. Przepis ten statuuje dwie przesłanki pozytywne: sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażąco naruszenie interesów konsumenta oraz dwie przesłanki negatywne: kwestionowane postanowienie nie stanowi świadczenia głównego i nie zostało uzgodnione indywidualnie. Zgodnie z art. 385¹§4 k.c., ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Ocenie w świetle art. 385¹ k.c. podlegają: §9 ust. 1 i i 9 umowy oraz §7 ust. 6 regulaminu.

W ocenie Sądu Rejonowego przesłanki pozytywne zostały spełnione, a przesłanki negatywne nie zachodzą. Niewątpliwie powódka zawarła umowę jako konsument. Kredyt został przeznaczony na cele mieszkaniowe, powódka nie działała w celu bezpośrednio związanym z działalnością gospodarczą lub zawodową (art. 22⁽¹⁾ k.c.). Za sprzeczne z dobrymi obyczajami uważa się te postanowienia, które godzą w równowagę kontraktową stron, kształtując prawa i obowiązki w sposób niekorzystny dla konsumenta. O rażącym naruszeniu interesów konsumenta można zaś mówić wtedy, gdy ta nierównowaga jest istotna, znacząca. Oznacza to określony stopień nasilenia niekorzystnego ukształtowania praw i obowiązków umownych. Kwestionowane postanowienia dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego są niekorzystne dla konsumenta, gdyż w istocie nie on jest stroną umowy ubezpieczenia, nie jest osobą ubezpieczoną ani uposażoną, natomiast jest obciążony obowiązkiem ponoszenia ciężarów związanych z tą umową polegających na uiszczaniu opłaty za UNWW, którą następnie pozwany przeznaczał na uiszczenie

składki ubezpieczeniowej. Konsument nie został objęty w żaden sposób ochroną ubezpieczeniową, nie powinien więc ponosić ciężarów związanych z tą umową. Takie ukształtowanie obowiązków konsumenta obciążonego opłatą UNWW prowadzi do przerzucenia ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej z pozwanego banku na konsumenta (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 20 listopada 2013 roku, VI ACa 1521/12, Lex nr 1448647). Kwestionowane postanowienia dotyczące UNWW narzucone we wzorcu umownym są wynikiem wykorzystania przez przedsiębiorcę swojej silniejszej pozycji wobec konsumenta. Niewątpliwie postanowienia te rażąco naruszają interes konsumenta, gdyż nie dość, że wyliczenie opłaty z tytułu UNWW jest skomplikowane i wymaga pewnych podstaw matematyki i ekonomii, to dodatkowo musi ono uwzględniać tabele kursowe banku, które są jednostronnie kształtowane przez przedsiębiorcę, zaś cały wzór oparty jest na przeliczaniu kursu waluty przy niekorzystnym dla konsumenta spreadzie. Dodatkowo w podstawie wyliczenia uwzględnia się saldo kredytu, które wobec wzrostu kursu CHF jest wyższe, niż przeciętny konsument mógł zakładać na przyszłość przy zawieraniu umowy. Konsument mimo wieloletniego spłacania rat kredytu nadal jest obarczany opłatami UNWW, gdyż saldo kredytu kształtuje się dla niego niekorzystnie, a wysokie saldo kredytu przekłada się na wysoką opłatę UNWW. Niewątpliwie UNWW nie stanowi świadczenia głównego w zawartej umowie kredytu. Jest to świadczenie uboczne, dotyczące zabezpieczenia jako elementu akcesoryjnego umowy kredytu. Pozwany nie wykazał, że postanowienia dotyczące UNWW były indywidualnie negocjowane. Podnoszone przez pozwanego zarzuty, że powódka mogła wybrać kredyt złotówkowy, że wnioskuje o kredyt indeksowany do CHF i odrzuciła możliwość spłaty kredytu od początku w walucie obcej świadczą o dokonaniu pewnych wyborów spośród szablonów umowy przedstawionych przez pozwanego, natomiast nie świadczą o negocjowaniu warunków. Podobnie negocjowanie marży kredytu dotyczy innego elementu umowy i nie jest tożsame z negocjowaniem UNWW. Również przedstawienie przez powódkę nowego operatu i związana z tym zmiana salda, od którego wyliczane jest UNWW nie oznacza negocjowania warunków, a jedynie ich dostosowanie do zmienionych parametrów na etapie wykonywania umowy.

Sankcją za zawarcie przez przedsiębiorcę w umowie z konsumentem niedozwolonego postanowienia umownego jest brak związania konsumenta tym postanowieniem. Jest to sankcja zbliżona do nieważności bezwzględnej, skuteczna ex tunc od momentu zawarcia umowy i uwzględniana z urzędu. Różnica polega na asymetrii sankcji – działa ona jedynie na korzyść konsumenta, który ma możliwość zgłoszenia sprzeciwu wobec jej stosowania. Umowa zawierająca niedozwolone postanowienie umowne jest traktowana tak, jakby od początku nie było w niej tegoż postanowienia. Pozwany powinien więc zwrócić wraz z odsetkami pobrane opłaty UNWW na podstawie art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Brak jest podstaw do zastosowania art. 411 pkt 1 i 2 k.c., gdyż nic nie wskazuje, że powódka spełniając świadczenie miała wiedzę, iż nie jest zobowiązana do świadczenia. Informacja o abuzywności postanowienia umownego została uzyskana przez powódkę dopiero w związku z wystąpieniem na drogę sądową.

Nie jest zasadny zarzut przedawnienia. Roszczenie z tytułu UNWW nie ma charakteru roszczenia okresowego (art. 118 k.c.), nie jest też roszczeniem z umowy ubezpieczenia (art. 819 k.c.). Istotę świadczenia okresowego stanowi to, że dłużnik zobowiązany jest spełniać je periodycznie, w określonych z góry odstępach czasu, a suma tych świadczeń nie składa się na z góry oznaczoną wielkość. Świadczenia z tytułu opłaty UNWW miały zaś charakter świadczeń jednorazowych, których powstanie zależne było od aktualnej wysokości wskaźnika LTV. Podobnie jak w przypadku rat kredytu, termin przedawnienia powinien być liczony osobno od każdej opłaty. Ze względu na datę wniesienia opłat powinien to być termin 10-letni (art. 118 k.c. w zw. z art. 5 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw z dnia 13 kwietnia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104)). Należy zauważyć, że roszczenie powódki ma charakter roszczenia z bezpodstawnego wzbogacenia, a nie roszczenia z umowy.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98§1 i §3 k.p.c. w zw. z §2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800). Na koszty procesu w kwocie 3129,16 zł. składają się: opłata od pozwu w kwocie 500 zł., koszty zastępstwa procesowego w stawce minimalnej w kwocie 1800 zł., opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. oraz koszty dojazdu pełnomocnika na rozprawę w kwocie 812,16 zł.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego bez pouczenia.